

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 เป็นการวิจัยกึ่งการทดลองด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ โรงเรียนบ้านขุนกลาง โรงเรียนบ้านตาลเหนือ และโรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (2) แบบสังเกตการสอนอย่างมีส่วนร่วม และ (3) แบบสังเคราะห์เอกสาร โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory analysis) สำหรับข้อมูลความก้าวหน้าหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ f-test ซึ่งแบ่งผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. สภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการศึกษาผลการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการใช้แบบคัดกรองเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสซึม (KUS-SIRating Scales: ADHD/LD/Autism/PDDs) และการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการนิเทศ และการสังเคราะห์เอกสาร

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การคัดกรองเพื่อวิเคราะห์เด็กที่มีลักษณะแตกต่างจากเด็กปกติ ความแตกต่างระหว่างเด็กแต่ละบุคคล วิธีการสอนและเทคนิค การช่วยเหลือ ตลอดจนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากกรณีศึกษา ติดตามสอบถามครูผู้สอนพบว่าปัญหาสำคัญ คือ นักเรียนซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะเด็กที่มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้ และไม่ได้รับการคัดกรองที่ถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองไม่เข้าใจและมีเจตคติที่ไม่ถูกต้องต่อเด็กที่มีความต้องการ

พิเศษ ไม่เข้าใจวิธีการคัดกรองเด็ก ตลอดจนครูผู้สอนที่รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ขาดความเชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล

การอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ครูที่รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน แก่นำจัดการเรียนร่วม 160 คน ระหว่างวันที่ 25 – 26 มิถุนายน 2550 เป็นเวลา 2 วัน ในเรื่อง การวิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคล การคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้แบบคัดกรองเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสซึม (KUS-SIRating Scales: ADHD/LD/ Autism/PDDs) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พบว่า ครูผู้สอนนำแบบคัดกรองเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสซึม (KUS-SIRating Scales: ADHD/LD/Autism/PDDs) วิเคราะห์เด็ก และคัดกรองเด็กภายในโรงเรียน โดยวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของเด็ก เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (IEP)

ส่วนการอบรมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 11-12 กรกฎาคม 2550 เป็นเวลา 2 วัน ในเรื่อง เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการวิจัยในชั้นเรียนนั้นเป็นการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของปีการศึกษา 2549 จากโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ มาวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า การจัดการเรียนการสอน โดยแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จำนวน 67 ฉบับ สำหรับนักเรียนซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 67 คน โดยจำแนกลักษณะความบกพร่องได้ 4 ประเภท ดังนี้

1) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น	จำนวน 1 คน
2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด	จำนวน 2 คน
3) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้	จำนวน 62 คน
4) เด็กพิการซ้ำซ้อน	จำนวน 2 คน

ทั้งนี้ นักเรียนที่มีความก้าวหน้าสามารถพัฒนาตนเองได้ตามเป้าหมายมีจำนวน 56 คน แต่มีนักเรียนจำนวน 11 คน จากห้องเรียน 9 ห้อง ที่มีผลการพัฒนาด้านการอ่านต่ำกว่าเกณฑ์เป็นอย่างมาก กล่าวคือ นักเรียนไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้เลย ทำให้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน และส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้อื่น ๆ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงนำครูผู้สอน จำนวน 10 คน และนักเรียนซึ่งมีความบกพร่องทางการเรียนรู้อ่าน จำนวน 11 คน จากห้องเรียนดังกล่าวมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการศึกษาเชิงทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นครูผู้สอนและนักเรียนจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 4 โรง คือ

- 1) โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ มีนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 3 คน ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน
- 2) โรงเรียนบ้านขุนกลางมีนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน
- 3) โรงเรียนบ้านตาลเหนือมีนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน
- 4) โรงเรียนชุมชนบ้านคอยเด้ามีนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 2 คน ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน

ในการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดำเนินการโดยจัดประชุมปฏิบัติการ ครูผู้สอนจำนวน 10 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 และผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 16-17 กรกฎาคม 2550 เป็นเวลา 2 วัน โดยนำทฤษฎี องค์ความรู้ ประสบการณ์ ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มาอภิปราย ร่วมกันเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 11 คน จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านได้สร้างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะเด็กกลุ่มตัวอย่างที่ระบุรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับทดลองใช้ จากการศึกษาภาคการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเอกัตภาพ และรูปแบบวิธีการสอนอ่านคำของ ผดุง อารยะวิญญู ได้รูปแบบการจัดกิจกรรม 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 กิจกรรมการอ่านคำสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ จำนวน 5 กิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสองคน ต้องฝึกการอ่านด้วยคำพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต้องฝึกการอ่านด้วยคำพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งการสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการอ่านด้วยคำพื้นฐานจำนวน 5 แบบฝึกต่อนักเรียน 1 คน

ได้เลือกคำพื้นฐานภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 1 โดยพิจารณาจากคำอ่านที่นักเรียนแต่ละคนสามารถพบหรือใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 50 คำ แบ่งหมวดคำอ่านใน 5 แบบฝึกเป็น 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ตัวเรา มี 10 คำ

หมวดที่ 2 สิ่งของเครื่องใช้ มี 15 คำ

หมวดที่ 3 การกระทำ มี 15 คำ

หมวดที่ 4 สิ่งแวดล้อม มี 10 คำ

ทั้งนี้ มีลักษณะของแต่ละแบบฝึกการอ่านด้วยคำพื้นฐานทั้ง 5 แบบฝึก คือ

แบบฝึกที่ 1 “คำคู่ภาพ” เป็นการฝึกอ่านคำด้วยภาพ

แบบฝึกที่ 2 “โยงคำจำภาพ” เป็นการฝึกอ่านคำด้วยการโยงคำไปยังภาพ

แบบฝึกที่ 3 “เลือกอันหน้อย” เป็นการฝึกอ่านคำด้วยภาพ

แบบฝึกที่ 4 “เลือกคำที่ได้ฟัง” เป็นการฝึกอ่านคำด้วยการเลือกคำที่ได้ยินจากครู

แบบฝึกที่ 5 “การอ่านคำ” เป็นการฝึกอ่านคำที่กำหนดให้โดยไม่มีภาพ

รูปแบบของกิจกรรมการฝึกอ่าน แบบฝึกที่ 1 แบบฝึกที่ 2 และแบบฝึกที่ 3

1. ครูผู้สอนให้นักเรียนดูภาพ เช่น ภาพมือ แล้วให้นักเรียนดูบัตรคำ “มือ”

และนักเรียนอ่านตามบัตรคำว่า มือ

2. วางบัตรภาพคู่กับบัตรคำ

3. ฝึกคำอื่นด้วยวิธีการเดียวกันจนครบ 10 คำ

4. ทบทวนด้วยการอ่านบัตรคำคู่บัตรภาพ

5. ให้ทำแบบฝึกคำคู่ภาพ โยงภาพ และเลือกภาพ เพื่อทดสอบ

ส่วนรูปแบบของกิจกรรมการฝึกอ่าน แบบฝึกที่ 4 เริ่มกิจกรรมการฝึกขั้นที่ 1 ถึง 4

ด้วยวิธีการเดิม แต่เมื่อทำกิจกรรมขั้นที่ 5 ให้เลือกคำจากที่ครูบอกโดยไม่มีภาพ ส่วนแบบฝึกที่ 4 ขั้นตอนสุดท้าย ครูให้อ่านบัตรคำที่ครูกำหนดให้โดยไม่มีภาพประกอบ

ขั้นสุดท้ายก่อนการทดสอบความก้าวหน้าหลังเรียน ครูให้อ่านทบทวนคำ ทั้ง 50 คำ

จากทุกหมวด

รูปแบบที่ 2 กิจกรรมการอ่านคำและประ โยคสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

โรงเรียนบ้านขุนกลาง จำนวน 3 กิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 รวมทั้งสิ้นจำนวน 3 คน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเชิงซึมจึงต้องพัฒนาการอ่านคำจากการใช้บัตรภาพที่มีสีสันเหมือนของจริงและใช้บัตรคำประกอบภาพ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถอ่านคำได้เพียง

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงต้องพัฒนาการอ่านคำจากการเชื่อมโยงจากสิ่งที่รู้จักในชีวิตจริง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นเด็กที่มีอาการสมาธิสั้นร่วมด้วย สนใจเรียนรู้ในระยะเวลาสั้นมาก มีพฤติกรรมการโต้ตอบช้า อ่านภาษาไทยไม่ได้ แต่สามารถบอกคำได้จากการดูภาพจึงได้จัดทำแบบฝึกการอ่านคำและประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยใช้บัตรคำและบัตรภาพเป็นสื่อ

การสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการอ่านด้วยคำพื้นฐานจำนวน 3 แบบฝึก สำหรับนักเรียนทั้ง 3 คน โดยพิจารณาเลือกคำอ่านพื้นฐานภาษาไทยจากคำที่นักเรียนแต่ละคนสามารถพบหรือใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

แบบฝึกที่ 1 บัตรคำคู่ภาพ เป็นแบบฝึกการอ่านคำเกี่ยวกับโรงเรียน อวัยวะของร่างกาย และบุคคลในครอบครัวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บัตรภาพคู่กับบัตรคำเป็น สื่อ จำนวน 12 ชุด มีกิจกรรมการฝึกอ่าน ดังนี้

1. ครูฝึกนักเรียนอ่านภาพ
2. ฝึกนักเรียนอ่านคำคู่ภาพ
3. สลับบัตรภาพ และสลับบัตรคำ
4. นักเรียนฝึกจับคู่บัตรภาพกับบัตรคำ
5. ทำแบบฝึก

แบบฝึกที่ 2 หนังสือภาพ เป็นแบบฝึกการอ่านคำและประโยคสั้นๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หนังสือภาพเป็นสื่อ จำนวน 8 เล่ม มีกิจกรรมการฝึกอ่าน ดังนี้

1. ครูฝึกนักเรียนอ่านภาพ
2. ฝึกนักเรียนอ่านคำคู่ภาพ หรือประโยคคู่ภาพ
3. สลับบัตรภาพ และสลับบัตรคำหรือบัตรประโยค
4. นักเรียนฝึกจับคู่บัตรภาพกับบัตรคำหรือบัตรประโยค
5. ทำแบบฝึก

แบบฝึกที่ 3 บัตรคำและบัตรภาพ เป็นแบบฝึกการอ่านคำและประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บัตรคำและบัตรภาพเป็นสื่อ จำนวน 36 ชุด โดยมีกิจกรรมการฝึกอ่าน ใช้รูปแบบของกิจกรรมเช่นเดียวกับแบบฝึกที่ 1

รูปแบบที่ 3 กิจกรรมการอ่านคำ ประโยค และข้อความสั้นๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านตาลเหนือ จำนวน 3 กิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านในระดับช่วงชั้นที่ 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวน 1 คน ซึ่งการสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการอ่านด้วยคำพื้นฐาน จำนวน 3 แบบฝึก ได้พิจารณาเลือกคำอ่านจากคำที่นักเรียนแต่ละคนสามารถพบหรือใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

แบบฝึกชุดที่ 1 เรื่องเมื่อนั้นตื่นนอน มี 4 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 อ่านคำ 8 คำ โดยมีรูปภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 2 อ่านประโยค 3 ประโยค โดยมีรูปภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 3 อ่านข้อความ 3 ข้อความ โดยมีรูปภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 4 อ่านคำ 8 คำ, ประโยค 3 ประโยค, ข้อความ 3 ข้อความ โดยไม่มีรูปภาพประกอบ

แบบฝึกชุดที่ 2 เรื่องฉันไปโรงเรียน มี 4 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 อ่านคำ 8 คำ โดยมีรูปภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 2 อ่านประโยค 3 ประโยค โดยมีรูปภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 3 อ่านข้อความ 3 ข้อความ โดยมีรูปภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 4 อ่านคำ 8 คำ, ประโยค 3 ประโยค, ข้อความ 3 ข้อความ โดยไม่มีรูปภาพประกอบ

แบบฝึกชุดที่ 3 เรื่องหน้าที่ของฉัน

กิจกรรมที่ 1 อ่านคำ 7 คำ โดยมีภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 2 อ่านประโยค 4 ประโยค โดยมีภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 3 อ่านข้อความ 4 ข้อความ โดยมีภาพประกอบ

กิจกรรมที่ 4 อ่านคำ 7 คำ, ประโยค 4 ประโยค, ข้อความ 4 ข้อความ โดยไม่มีภาพประกอบ

รูปแบบที่ 4 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการอ่านสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า จำนวน 10 กิจกรรม

เป็นกิจกรรมที่ใช้พัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คน จำนวน 2 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน โดยใช้บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการช่วยฝึกการอ่านที่บ้าน ประกอบด้วย

1) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล จำนวน 10 แผน

2) ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ปกครอง เรื่องการจัดกิจกรรมการสอนอ่านตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นการฝึกผู้ปกครองจัดกิจกรรมเสริมการอ่าน โดยใช้หนังสือภาพเป็นสื่อให้ผู้ปกครองฝึกสอนนักเรียนที่บ้าน จำนวน 10 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เรื่อง ผน

ชุดที่ 2 เรื่อง รุ่งกินน้ำ

ชุดที่ 3 เรื่อง มดตาขึ้น

ชุดที่ 4 เรื่อง กระจ่างครอบครวหนึ่ง

ชุดที่ 5 เรื่อง กาเหว่าเสียงทอง

ชุดที่ 6 เรื่อง นกนางเขน

ชุดที่ 7 เรื่อง น้ำตาลกับเจ้าเตย

ชุดที่ 8 เรื่อง ใบตอง

ชุดที่ 9 เรื่อง ตัวกินมด

ชุดที่ 10 เรื่อง ลูกดำ

4) แบบทดสอบความก้าวหน้าในการอ่าน

ขั้นตอนของกิจกรรมการฝึกการอ่านจากหนังสือภาพของโรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า มี 5 ขั้นตอน

1. ครูเล่าเรื่องจากหนังสือภาพเพื่อเชื่อมโยงคำและความหมายของคำที่กำหนดให้ โดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง พร้อมทั้งใช้สื่อบัตรคำ หรือข้อความประกอบ
2. ให้นักเรียนเลือกบัตรคำหรือข้อความที่ตรงกับเรื่องราวในภาพของหนังสือภาพ
3. ครูและนักเรียนร่วมกันพูดคุยถึงความหมายของคำหรือข้อความ เพื่อย้ำความเข้าใจให้นักเรียน
4. ฝึกอ่านจากหนังสือภาพที่มีคำหรือข้อความประกอบแต่ละชุด
6. ฝึกให้อ่านเรื่องสั้นๆ ในแบบฝึกที่นำออกมาจากหนังสือภาพ และเติมคำในช่องว่างแต่ละแบบฝึก
7. มอบหมายหนังสือภาพให้ผู้ปกครองช่วยฝึกการอ่านที่บ้านเพื่อเป็นการทบทวนให้มีความจำที่คงทนยิ่งขึ้น

ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการศึกษาผลการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแบบฝึกประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มาทดลองใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบนิเทศ ติดตาม การสังเกตการสอน และการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

จากแบบนิเทศ ติดตามครูผู้สอนซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 คน ซึ่งได้ให้ข้อมูลว่า โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนคล้ายคลึงกัน คือ จัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา โดยให้เด็กกลุ่มตัวอย่างนั่งเรียน คู่กับเพื่อนนักเรียนที่เรียนดีซึ่งสามารถดูแลช่วยเหลือได้ จัดให้นั่งแถวหน้า ใกล้ครู ห่างจากประตู และหน้าต่างเพื่อไม่ให้เด็กเสียสมาธิกับสิ่งรบกวนภายนอกห้อง ส่วนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อวางแผนการพัฒนาเด็ก ในระยะ 1 ภาคเรียน โดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการมาดำเนินการจัดทำแผนกำหนดเป้าหมายการพัฒนา และจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการทั้งในเวลาเรียนปกติในห้องเรียน และจัดสอนเสริมในห้องบริการสอนเสริมนอกเวลาเรียนในช่วงเวลา 15.30 – 16.00 น. ทุกวัน และจัดหาสื่อ/อุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้ เช่น บัตรคำ บัตรภาพ หนังสือเสริม และสื่อเลียนแบบของจริง ผลที่ได้คือเด็กมีพัฒนาการด้านการอ่านดีขึ้นตามแบบฝึก โดยเฉพาะการให้เด็กเรียนดีช่วย

ทั้งนี้ จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนร่วม ครูได้จัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคลร่วมกับผู้ปกครองเป็นแผนระยะสั้น 1 ภาคเรียน กิจกรรมโดยใช้แบบฝึกตามรูปแบบที่แต่ละโรงเรียนได้จัดทำ และใช้การสอนแบบเน้นย้ำให้กับเด็กกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาที่เด็กปกติกำลังทำงานที่ครูมอบหมาย หรือบางครั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม เด็กที่มีความต้องการพิเศษปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติในกลุ่ม โดยให้เด็กที่เรียนดีคอยดูแลช่วยเหลือ ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูจะดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด กระตุ้นให้กำลังใจ และชี้แนะอธิบายเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้ทำกิจกรรมจนเสร็จ ซึ่งทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมการฝึกอ่านในช่วงเวลาภาษาไทย และจัดสอนเสริมนอกเวลาปกติในช่วงเวลา 15.30-16.00 น. ด้วย ส่วนโรงเรียนบ้านศาลาเหนือจัดสอนเสริมในเวลา 12.00-12.30 น. สำหรับโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่าได้มอบหมายแบบฝึกการอ่านสำหรับฝึกที่บ้านซึ่งผู้ปกครองดูแลและช่วยสอน จากการสังเกตพบว่าการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กจากการสอนเสริมนอกเวลาได้ผลมากกว่า เนื่องจากเด็กมีสมาธิ ครุมีเวลา และการให้ผู้ปกครองมีบทบาทช่วยเหลือ เด็กมีขวัญและกำลังใจ มีพัฒนาการดีขึ้น มีความภาคภูมิใจที่ตนเองอ่านได้และมีความสุขกับการเรียนรู้อีกขึ้น

ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการสังเกตการสอน พบว่า การเรียนร่วมในห้องเรียนปกติของเด็กกลุ่มเป้าหมาย เด็กมีความสุขในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน การที่ครูได้สร้างเจตคติที่ดีให้กับนักเรียนปกติทำให้สามารถเรียนร่วมกันได้ดี เด็กเก่งคอยช่วยเหลือ แต่การที่ครูมีจำนวนนักเรียนมากในชั้น ทำให้ไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ได้เต็มที่ จึงต้องใช้เวลาในการสอนเสริมนอกเวลาอีกวันละ ประมาณ 30 นาทีหลังเลิกเรียน แต่สามารถช่วยเน้นย้ำการเรียนรู้ของเด็กได้มากขึ้น

ส่วนด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือของผู้ปกครองโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการช่วยทบทวนพัฒนาการอ่านของเด็กได้ดี

จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน จำนวน 10 คน ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ โรงเรียนบ้านขุนกลาง โรงเรียนบ้านตาลเหนือ และโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่า ในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนวัดและประเมินผล ด้วยการบันทึกพัฒนาการจากพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เมื่อเสร็จสิ้น 1 ภาคเรียน ด้วยแบบทดสอบที่กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ที่ร้อยละ 80 ปรากฏผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มตัวอย่างทั้ง 11 คน มีผลการพัฒนาที่น่าพอใจสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยมีพัฒนาการดีขึ้นเป็นลำดับและบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งจากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า

ผลการทดลองรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ทั้ง 3 คน

หมวดที่ 1 ตัวเรา เด็กทั้งสามคนสามารถอ่านเมื่อไม่มีภาพประกอบได้ถูกต้องทั้ง 10 คำเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ใช้เวลาในการฝึก 3 วัน

หมวดที่ 2 สิ่งของเครื่องใช้ เด็กทั้งสามคนสามารถอ่านคำได้ถูกต้องทั้ง 15 คำ โดยคนที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อ่านได้ก่อน โดยใช้เวลา 3 วัน ส่วนเด็กที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสองคนใช้เวลาในการฝึกอ่าน 5 วัน และยังไม่ค่อยคล่อง

หมวดที่ 3 การกระทำ เด็กสามารถอ่านคำที่แสดงการกระทำได้ยากเมื่อไม่มีภาพประกอบ 15 คำ ใช้เวลาในการฝึก 7 วัน อ่านได้ถูกต้อง 2 คน อีกคน 1 คนคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อ่านได้ไม่ครบ ได้ถูกต้อง 13 คำ

หมวดที่ 4 สิ่งแวดล้อม เด็กสามารถอ่านได้ถูกต้องทั้ง 10 คำ โดยใช้เวลาในการฝึก 7 วัน

เมื่อทดสอบหลังเรียนโดยให้อ่านคำทั้ง 50 คำ จากแบบทดสอบความก้าวหน้าในการอ่านทีละคน พบว่ามีพัฒนาการ ของทั้งสามคนในการอ่านสูงกว่าเกณฑ์การประเมิน ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่

นักเรียน	ระดับชั้น	ร้อยละที่อ่าน ได้	ร้อยละที่ได้สูงหรือต่ำ กว่า เกณฑ์ (ร้อยละ 80)	ระดับผลการ ประเมิน	ความหมาย
คนที่ 1	ป.3	80.26	สูงกว่าเกณฑ์ 0.26	3	ดี
คนที่ 2	ป.3	79.58	ต่ำกว่าเกณฑ์ 0.42	3	ดี
คนที่ 3	ป.4	82.17	สูงกว่าเกณฑ์ 2.17	3	ดี
ค่าเฉลี่ย		80.67	สูงกว่าเกณฑ์ 0.67	3.00	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่อ่านได้ร้อยละ 80.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด 0.67 โดยมีผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.00

ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนบ้านขุนกลางทั้ง 3 คน

รูปแบบที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้บัตรภาพคู่กับบัตรคำเป็น สื่อ จำนวน 12 ชุด นักเรียน จับคู่ภาพกับบัตรคำได้ถูกต้อง 12 ชุด ใน 2 สัปดาห์ อ่านคำได้ทั้ง 12 ชุด และทำแบบฝึกคำคู่ภาพได้ โดยใช้เวลาประมาณนาน 3 สัปดาห์ ซึ่งต้องฝึกซ้ำหลายครั้งจึงจำได้

รูปแบบที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฝึกการอ่านคำและประโยคสั้นๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน โดยใช้หนังสือภาพเป็นสื่อ จำนวน 8 เล่ม นักเรียนสามารถอ่านภาพโดยไม่มีคำประกอบได้ทั้งหมด ในการฝึกอ่านคำ สามารถอ่านได้ด้วยการจำคำจากภาพได้ในเวลาเพียง 2 สัปดาห์ เมื่อไม่มีภาพให้ดูให้อ่านแต่คำ สามารถอ่านได้เพราะจำได้ ส่วนแบบฝึกการอ่านประโยคจากหนังสือภาพด้วยตนเองนักเรียนอ่านได้ด้วยการจำภาพ ในชุดที่ 7-8 เป็นการอ่านเป็นประโยคชุดละ 10 ประโยค เมื่อมีหนังสือภาพอ่านได้ แต่เมื่อไม่มีหนังสือภาพประกอบอ่านได้เพียงร้อยละ 70 ซึ่งใช้เวลาในการฝึก 2 เดือน

แบบฝึกที่ 3 บัตรคำและบัตรภาพ เป็นแบบฝึกการอ่านคำและประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บัตรคำและบัตรภาพเป็นสื่อ จำนวน 36 ชุด โดยมีกิจกรรมการฝึกอ่าน ใช้รูปแบบของกิจกรรมเช่นเดียวกับแบบฝึกที่ 1 นักเรียนสามารถอ่านคำได้ทั้งหมด แต่การอ่านประโยคสามารถอ่านได้ร้อยละ 70 ของจำนวนประโยคที่กำหนดให้ ใช้เวลาในการฝึก 5 สัปดาห์

เมื่อทดสอบความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 คน หลังเรียนพบว่ามีการพัฒนาการในการอ่านคำสูงกว่าเกณฑ์ ตามตารางที่ 3 และมีพฤติกรรมชอบอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านขุนกลาง

นักเรียน	ระดับชั้น	ร้อยละที่อ่าน ได้	ร้อยละที่ได้สูงหรือต่ำ กว่า เกณฑ์ (ร้อยละ 80)	ระดับผลการ ประเมิน	ความหมาย
คนที่ 1	ป.2	78.53	สูงกว่าเกณฑ์ 1.47	3	ดี
คนที่ 2	ป.4	85.16	ต่ำกว่าเกณฑ์ 5.16	4	ดีมาก
คนที่ 3	ป.6	82.34	สูงกว่าเกณฑ์ 2.34	3	ดี
ค่าเฉลี่ย		82.01	สูงกว่าเกณฑ์ 2.01	3.33	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า เด็กกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนบ้านขุนกลางอ่านได้ร้อยละ 82.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 2.01 โดยมีผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ย 3.33

ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนบ้านตาลเหนือทั้ง 3 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน มีผลการทดสอบหลังการใช้แบบฝึก 3 ชุด ดังนี้

หนังสือภาพชุดที่ 1 จำนวน คะแนนเต็ม 40 คะแนน

นักเรียนคนที่ 1 ได้คะแนน 34 คะแนน

นักเรียนคนที่ 2 ได้คะแนน 34 คะแนน

นักเรียนคนที่ 1 ได้คะแนน 31 คะแนน

หนังสือภาพชุดที่ 2 จำนวน คะแนนเต็ม 40 คะแนน

นักเรียนคนที่ 1 ได้คะแนน 35 คะแนน

นักเรียนคนที่ 2 ได้คะแนน 35 คะแนน

นักเรียนคนที่ 1 ได้คะแนน 33 คะแนน

หนังสือภาพชุดที่ 3 จำนวน คะแนนเต็ม 40 คะแนน

นักเรียนคนที่ 1 ได้คะแนน 37 คะแนน

นักเรียนคนที่ 2 ได้คะแนน 39 คะแนน

นักเรียนคนที่ 1 ได้คะแนน 36 คะแนน

เมื่อทดสอบด้วยแบบความก้าวหน้าหลังเรียนพบว่า ทั้งสามคนมีพัฒนาการในการอ่านคำสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านตาลเหนือ

นักเรียน	ระดับชั้น	ร้อยละที่อ่าน ได้	ร้อยละที่ได้สูงหรือต่ำ กว่า เกณฑ์ (ร้อยละ 80)	ระดับผลการ ประเมิน	ความหมาย
คนที่ 1	ป.5	81.57	สูงกว่าเกณฑ์ 1.57	3	ดี
คนที่ 2	ป.5	79.71	ต่ำกว่าเกณฑ์ 0.29	3	ดี
คนที่ 3	ป.6	83.56	สูงกว่าเกณฑ์ 3.56	4	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย		81.61	สูงกว่าเกณฑ์ 1.61	3.33	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่า เด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านตาลเหนืออ่านได้ร้อยละ 81.61 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 1.61 โดยมีผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.33

ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า พบว่า ในระยะแรกของการฝึกอ่านจากหนังสือภาพชุดที่ 1 ถึง 3 เด็กมีพัฒนาการช้ามากเนื่องจากมีความจำใจและไม่จำความหมายของคำหรือข้อความ ใช้เวลาในการฝึกชุดละประมาณ 7 วัน ต้องทำซ้ำหลายครั้งจึงอ่าน และเดิมคำในแบบฝึกได้ โดยผู้ปกครองได้ตั้งใจช่วยอย่างเอาใจใส่ด้วยบรรยากาศของครอบครัวที่ให้คำตังใจเด็ก เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่สามารถอ่านได้ในชุดที่ 4 ถึง 10 ใช้เวลาสั้นลง เหลือเรื่องละ 5 วัน เด็กทั้งสองคนอ่านเรื่องจากหนังสือภาพได้ โดยเด็กในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 อ่านได้คล่องกว่าเด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อทดสอบด้วยแบบประเมินความก้าวหน้าในการอ่านจำนวน 30 คำ โดยเด็กทั้งสองคนมีพัฒนาการในการอ่านคำสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านดอยเต่า

นักเรียน	ระดับชั้น	ร้อยละที่อ่าน ได้	ร้อยละที่ได้สูงหรือต่ำ กว่า เกณฑ์ (ร้อยละ 80)	ระดับผลการ ประเมิน	ความหมาย
คนที่ 1	ป.1	83.39	สูงกว่าเกณฑ์ 3.39	4	ดีมาก
คนที่ 2	ป.2	85.42	ต่ำกว่าเกณฑ์ 5.42	4	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย		84.41	สูงกว่าเกณฑ์ 4.41	4.00	ดีมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า เด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านคอยเต่าได้ร้อยละ 84.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ 4.41 โดยมีผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00

ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 โรงเรียน ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ผลการประเมิน ความก้าวหน้า	แหล่งความ แปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	f	Sig.
	ระหว่างกลุ่ม		4.50	2	2.25	4.50
ภายในกลุ่ม		0.50	1	0.50	-	-
รวม		5.00	3	-	-	-

จากตารางที่ 6 พบว่า การเปรียบเทียบผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของเด็กที่มีความต้องการพิเศษระหว่างโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 โรงเรียน ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากแบบนิเทศติดตาม พบว่า ครูผู้สอนแต่ละคนเป็นครูประจำชั้นซึ่งรับผิดชอบนักเรียนในชั้นมากกว่า 30 คน และรับผิดชอบสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ภาระงานอื่นที่เข้ามาแทรกซ้อน เช่น การต้องเข้ารับการอบรม การทำหน้าที่การเงินพัสดุ หรืองานของชุมชน ทำให้การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาเด็กไม่ต่อเนื่อง บางครั้งต้องเริ่มต้นบทเรียนใหม่เนื่องจากเด็กกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ไม่คงทน นอกจากนี้ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไม่ลึกซึ้งพอ และครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะว่าหากใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่า 1 ภาคเรียน ผลการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะเห็นได้ชัดมากกว่านี้ เนื่องจากการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยปกติใช้เวลา 1 ปีการศึกษา และควรอบรมหรือพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำสื่อ นวัตกรรม และกระบวนการวิจัยให้มีความเชี่ยวชาญ

สภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

เป็นการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ของโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ โรงเรียนบ้านขุนกลาง โรงเรียนบ้านตาลเหนือ และโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่า ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการนิเทศ ติดตาม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสังเคราะห์เอกสาร

โรงเรียน จัดระบบการบริหารจัดการทั้งระบบ (Whole School Approach) โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการจัดการเรียนร่วม กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ และคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน คณะครูในโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบจัดการเรียนร่วม

2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการของโรงเรียน กำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ และดำเนินงานขับเคลื่อนทั้งระบบโรงเรียน

3) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้รับผิดชอบการสอนเสริม ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ในการพิจารณาและอนุมัติแผน IEP ลงสู่การสอน

4) สถานศึกษาจัดกิจกรรมการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความตระหนัก และสร้างเจตคติต่อการจัดการศึกษารูปแบบเรียนร่วม ให้กับผู้ปกครองนักเรียนทั้งที่เป็นผู้ปกครองเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ยอมรับและให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กทั้งสองกลุ่มในการเรียนร่วมอย่างมีความสุข

5) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานตาม โครงสร้างซีท (SEAT) และ โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

S = Student การคัดกรอง การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

E = Environment การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การจัดบุคลากรรับผิดชอบ

A = Activities การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเสริมในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

T = Tools การจัดทำ IEP จัดหาวัสดุ เครื่องมือ รวมถึงการจัดซื้อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6) พัฒนาบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยการอบรมสัมมนา ประชุม การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อด้านการศึกษาพิเศษ การจัดทำผลงานเพื่อขอรับเงิน พ.ค.ศ. ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเป็นครูการศึกษาพิเศษมืออาชีพ

7) ดำเนินการทั้งระบบ และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตามแผนงาน/โครงการ โดย

- ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม
- ครูในโรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการวิจัยในชั้นเรียนด้วยความร่วมมือของทุกคนในโรงเรียน
- ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำ IEP เพื่อพัฒนานักเรียน
- ดำเนินการคัดกรองเด็ก
- จัดทำนวัตกรรม
- ดำเนินการใช้นวัตกรรม (ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน)

8) จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตรงเพื่อพัฒนาการนักเรียนร่วมกับเด็กปกติ ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา หรือวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมประจำปีไทย กิจกรรมความรับผิดชอบ การทำความสะอาดของโรงเรียน การเข้าค่าย และการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้

ในด้านการพัฒนาศักยภาพครูเพื่อการพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นั้น โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาโดยการส่งเสริม สนับสนุนครูให้ได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมทุกคน เข้าร่วมโครงการโรงเรียนแกนนำการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดให้ครูได้เข้ารับการอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ได้ดำเนินการจัดอบรมให้ ในเรื่อง การคัดกรอง การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำนวัตกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดให้ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทครบทุกคน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 โรงเรียน มีระบบข้อมูลสารสนเทศ และรายงานผลการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 67 คน ครูผู้สอนได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลร่วมกับ

ผู้ปกครองนักเรียนให้แก่เด็กครบทุกคน กำหนดเป้าหมายดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเหล่านี้ร่วมกับเด็กปกติ ตลอดปีการศึกษา 2550

นอกจากนี้พบว่า สถานศึกษาได้สร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างบุคลากรครูในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนทั่วไปและผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ ความตระหนักและเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จึงได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายยอมรับการเรียนร่วมกันระหว่างเด็กสองกลุ่ม และให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้านศักยภาพของครูผู้สอน ด้วยการสนับสนุนส่งเสริมของผู้บริหาร หลังการเข้ารับการอบรมปฏิบัติการ การประชุม และการได้รับการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรอย่างใกล้ชิด สม่ำเสมอในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ครูมีความมั่นใจ และสามารถพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผลิตรายการเพื่อเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการอ่านของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของเด็กให้มีพัฒนาการด้านการอ่านสูงขึ้นตามรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนของครู

